

ВІДГУК

**офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора
Юсупова Володимира Васильовича на дисертацію Перетятка Сергія
Анатолійовича на тему «Розслідування незаконного виготовлення,
переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного
видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових
припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв», поданої на здобуття
ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

Ступінь актуальності обраної теми. Серед кримінальних правопорушень, які пов'язані з порушенням встановлених правил поведінки із загальнонебезпечними предметами, певну специфіку мають ті, що кваліфікуються за ст. 263-1 КК України, – незаконне виготовлення, переробка чи ремонт вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконне видалення чи заміна її маркування, або незаконне виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв. Останнім часом спостерігається тенденція до зростання кількості вказаних кримінальних правопорушень, які мають груповий характер та високий рівень спеціалізації. Така незаконна діяльність з предметами озброєння здебільшого спрямована на використання їх зі злочинною метою. Зокрема, станом на початок 2023 року в провадженні органів досудового розслідування Національної поліції України знаходилось 648 кримінальних проваджень, кваліфікованих за ст. 263-1 КК України, в яких 415 особам повідомлено про підозру.

Заходи з протидії кримінальним правопорушенням цієї категорії достатньої ефективності не мають, а стан досудового розслідування потребує вдосконалення. Низька питома вага розслідуваних кримінальних правопорушень обумовлюється їх латентністю, вдосконаленням способів їх учинення, зосередженістю правоохоронних органів на розкритті та розслідуванні інших протиправних діянь.

Крім цього, в 2022 році до КПК України внесено зміни у зв'язку із запровадженням особливого правового режиму досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану, що зумовило специфіку проведення

окремих процесуальних дій та організаційно-тактичних основ діяльності слідчого в кримінальному провадженні.

Варто підкреслити, що актуальність роботи, її теоретична і практична значущість підкреслюється й тим, що в Україні не було окремих комплексних монографічних досліджень, спрямованих на вдосконалення розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

Дисертаційне дослідження Перетятка С.А. виконано відповідно до наукових програм, планів, тем, зокрема: плану науково-дослідних робіт кафедри кримінального процесу та криміналістики факультету № 1 Інституту з підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Львівського державного університету внутрішніх справ, а також п.п. 1, 3, 5, 8, 10, 14, 15, 27 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки (наказ МВС України № 454 від 11.06.2020) та науково-дослідної роботи Львівського державного університету внутрішніх справ теми «Протидія кримінальним правопорушенням, підслідним Національній поліції: правові, кримінологічні та криміналістичні аспекти» (номери державної реєстрації 0118U005374 та 0121U113930).

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Об'єктивний аналіз обрання та ефективності застосування методів дослідження, визначених Перетятком С.А., дає підстави стверджувати про належний науковий рівень рецензованої дисертації. Зокрема, методологічною основою представленого наукового дослідження є діалектичний метод пізнання соціальних явищ і процесів, використання законів та категорій якого сприяло з'ясуванню сутності кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України, та особливостей їх розслідування. У роботі використано й інші методи. Так, з допомогою методів індукції та дедукції, аналізу та синтезу визначено архітектоніку та зміст дисертації, окреслено властивості та ознаки досліджуваних предметів і явищ. Історико-правовий метод застосовано з метою дослідження

еволюції наукових поглядів на проблему розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії; системно структурний метод – для формування структури криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України; догматичний метод – з метою тлумачення ключових понять та юридичних категорій; функціональний метод – для визначення функціональної спрямованості слідчого та інших учасників взаємодії при розслідуванні означених кримінальних правопорушень; типологічний метод – під час типологізації слідчих ситуацій та версій розслідування; логіко-нормативний метод – для формування змін та доповнень до КПК України; соціологічний метод – з метою з'ясування позиції з обраної проблематики опитаних слідчих, оперативних співробітників та прокурорів; статистичні методи (групування, зведення та аналізу кількісних показників) – для узагальнення емпіричних даних.

Основні висновки і рекомендації дисертанта відображені у 12 наукових публікаціях, серед яких чотири наукових статті – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук категорії «Б», одна – в іноземному науковому виданні, 7 тез наукових доповідей, опублікованих за результатами участі в міжнародних науково-практичних заходах.

Зазначені публікації відображають обґрунтування отриманих наукових результатів відповідно до поставленої мети і завдань дослідження, а також задовольняють вимогу щодо опублікування не більше однієї статті в одному випуску (номері) наукового видання, що відповідає умовам зарахування публікацій, наведених у списку публікацій здобувача за темою дисертації.

Для обґрунтування пропозицій і рекомендацій стосовно удосконалення методики розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, автор проаналізував значну кількість наукових праць (293 джерела).

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані здобувачем, у своїй більшості є обґрунтованими і переконливими. Для досягнення поставленої мети в роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи, які дали змогу оптимально врахувати специфіку об'єкта, предмета, мети й завдань дослідження.

Наукова новизна дисертації Перетятка С.А. визначається тим, що у дослідженні сформульовано й обґрунтовано низку нових положень і висновків, зокрема, вперше:

- в межах окремої методики виокремлено найбільш значимі елементи криміналістичної характеристики незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв: даних про предмет, спосіб, обстановку, слідову картину вчинення кримінального правопорушення та особу злочинця;

- розкрито зміст слідової картини означених кримінальних правопорушень, охарактеризовано класифікацію відповідних слідів;

- здійснено типізацію вихідних слідчих ситуацій початкового етапу розслідування зазначених кримінальних правопорушень, на підставі чого класифіковано типові слідчі версії, що підлягають перевірці: про спосіб учинення кримінального правопорушення; про особу злочинця; про наявність спілників; про вчинення інших кримінальних правопорушень, зокрема вчинених шляхом застосування виявлених предметів озброєння;

удосконалено:

- підхід до класифікації основних способів вчинення таких кримінальних правопорушень: виготовлення (щодо усіх предметів озброєння, визначених у диспозиції ст. 263-1 КК України); переробка, видалення маркування, зміна маркування (лише щодо вогнепальної зброї);

- теоретичне бачення організації процесуальних та непроцесуальних форм

взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, пріоритетними серед яких, з огляду на специфіку означених кримінальних правопорушень, визначено організацію й виконання слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій, слідчо-оперативну групу, спільне планування та проведення тактичних операцій в рамках виявлення усіх обставин протиправної діяльності, пов'язаної з незаконним обігом предметів озброєння, зокрема використання конфіденційного аналізу, моніторингу комп'ютерних мереж та ін.;

– класифікацію об'єктів слідчого огляду при розслідуванні досліджуваних кримінальних правопорушень;

– пропозиції щодо законодавчого унормування положень стосовно наділення слідчого правом приймати рішення про проведення освідування, що сприятиме оперативності отримання відповідних фактичних даних та збільшить ефективність слідчої (розшукової) дії;

набули подальшого розвитку:

– криміналістичні рекомендації щодо комплексу слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових та інших організаційних заходів на початковому етапі розслідування

– організаційно-тактичні особливості слідчого огляду, зокрема огляду зброї та інших предметів озброєння, які обумовлюються місцем учинення кримінального правопорушення та слідчою ситуацією початкового етапу розслідування;

– наукова позиція про вибір тактики допиту підозрюваного, свідків залежно від наявних фактичних даних та рівня конфліктності ситуації, а також пропозиції щодо переліку орієнтовних питань, спрямованих на викриття злочинців та з'ясування інших обставин, що підлягають встановленню в кримінальному провадженні;

– положення щодо ширшого використання при розслідуванні кримінальних правопорушень цієї категорії можливостей таких видів експертиз: комплексної експертизи зброї та мистецтвознавчої, одорологічної, фоноскопичної та комп'ютерно-технічної;

– твердження про доцільність застосування заходів безпеки при пред’явленні для впізнання в спеціально обладнаних приміщеннях, використання можливостей пред’явлення впізнання за ознаками голосу та мовлення;

– організаційно-тактичні підходи до проведення обшуку, зокрема оперативність, попередній огляд прилеглої території, забезпечення пропускнуго режиму та безпеки, застосування тактичних прийомів та ін.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію під час доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах та круглих столах, були опубліковані у фахових виданнях та за кордоном. Публікації сприяли реалізації поставлених у дисертації завдань, а напрацювання Перетятка С.А. впроваджено в освітній процес та практичну діяльність.

Обґрунтованість отриманих здобувачем результатів забезпечена належною емпіричною базою дисертаційного дослідження, яку становлять результати вивчення матеріалів 127 кримінальних проваджень, розпочатих за фактом незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, розглянуті судами в 2018-2023 роках у різних регіонах України; узагальнені дані опитування 205 слідчих та оперативних співробітників Національної поліції, прокурорів (географія опитування – Волинська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька області); систематизована статистична звітність про стан злочинності та результати роботи правоохоронних органів за 2018-2023 роки.

Тому дисертаційне дослідження Перетятка С.А. проведено на належному науково-методичному і методологічному рівнях, результати та положення наукової праці, що винесені на захист, відповідають вимогам щодо здобуття ступеня доктора філософії, є обґрунтованими і логічними, мають відповідний ступінь наукової новизни і практичне значення. Це дає підстави стверджувати, що

Перетятко Сергій Анатолійович цілком опанував методологію наукового дослідження та правильно її використав під час наукового пошуку щодо вирішення проблем розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України, її кримінальної процесуальної та криміналістичної складової.

Дисертація Перетятка С.А. є комплексним дослідженням, в якому розроблено наукові засади організації розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв. Низка результатів та висновків, що отримані в роботі, сформульовано вперше, вони логічні та мають належний ступінь наукової новизни, є обґрунтованими. Рекомендації дисертанта достатньо аргументовані та ґрунтуються на висновках дослідження.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Перетятко Сергій Анатолійович у дисертаційній роботі правильно використав методи наукового дослідження, ефективно здійснив аналіз кримінального процесуального законодавства, нормативно-правових документів, що регламентують порядок обігу вогнепальної зброї та інших предметів озброєння, опрацював дані емпіричних досліджень. Це дало змогу розробити теоретичні положення і науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо ефективного розслідування кримінальних правопорушень досліджуваної категорії. Дисертант відповідально поставився до питання узагальнення та використання статистичної інформації, що цілком сприяло реалізації поставлених наукових завдань і підтверджує опанування Перетятком С.А. компетенцій, необхідних для освітньо-наукового ступеня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано у:

– практичній діяльності слідчих підрозділів НП України – як рекомендації та пропозиції, що спрямовані на підвищення ефективності розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії (акт впровадження СВ Шевченківського УП ГУНП у місті Києві від 30.11.2023);

– освітньому процесі – під час підготовки навчально-методичних матеріалів для проведення занять з навчальних дисциплін «Криміналістика», «Кримінальний процес», «Методика розслідування окремих видів кримінальних правопорушень» та розробки навчально-методичного забезпечення (лекцій, навчальних посібників, підручників, методичних рекомендацій) (акт впровадження Львівського державного університету внутрішніх справ від 01.11.2023 № 89).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційна робота Перетятка Сергія Анатолійовича викладена українською мовою на 238 сторінках. Структура роботи відповідає вимогам МОН України та нормативним документам щодо присудження ступеня доктора філософії. Вона структурована і складається з анотації, змісту, переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Окремі результати дослідження представлені у 5 додатках, що розміщені на 19 сторінках.

В анотації у стислій формі розкрито основні положення дисертаційного дослідження, наведено перелік публікацій, в яких викладені основні результати наукової праці. Анотація викладена українською і англійською мовами.

У вступі визначено об'єкт та предмет дослідження, наведено актуальність обраної теми, зазначено особисті здобутки дисертанта, інформацію про апробацію дисертації на наукових заходах.

У розділі 1 **«Теоретико-методологічні засади та криміналістична характеристика незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв»** розкрито стан наукової розробленості проблем розслідування кримінальних правопорушень за ознаками ст. 263-1 КК України, сформовано їх криміналістичну характеристику.

Аналізуючи всю сукупність попередніх наукових досліджень, дисертантом встановлено, що незважаючи на ґрунтовну розробленість загальних проблем розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом предметів озброєння, у сучасній доктрині не було вироблено окремих методик, які б стосувались саме незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв (с. 53-54, 81).

Для криміналістичної характеристики будь-яких злочинів важливим є з'ясування предмету злочинного посягання. Автором встановлено, що предметом кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України, є вогнепальна зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої, а не засоби ініціювання вибуху. Бойові припаси та вибухові речовини співвідносяться як частина й загальне, адже вибухові речовини є невід'ємним компонентом бойових припасів, з яких завжди можна отримати вибухові речовини. Визначено характерні ознаки вибухових пристроїв: одноразовість використання, що зумовлена конструктивною особливістю виробу; спроможність спричинити тяжкі наслідки шляхом вивільнення, розсіювання або впливу токсичних хімічних речовин, біологічних агентів, токсинів, радіації, радіоактивного матеріалу, інших подібних речовин (с. 54, 82).

На підставі вивченої емпіричної бази дослідження виявлено тенденції до вдосконалення та осучаснення способів незаконного виготовлення, переробки чи ремонту предметів озброєння: високотехнологічна переробка, виготовлення з використанням сучасних технічних засобів; використання довідникової інформації, купівля окремих конструктивних механізмів, деталей до предметів озброєння через Інтернет-сайти; застосування засобів маскування (використання сучасних засобів комунікації, знищення невдалих зразків зброї та її основних частин, створення тайників тощо) (с. 65, 83).

Перетятком С.А. з'ясовано типові місця незаконного виготовлення, переробки чи ремонту злочинцями предметів озброєння, зокрема: домоволодіння

(квартири, дачі, підвали, надвірні споруди); інші законспіровані місця (гаражні кооперативи, спеціально облаштовані майстерні тощо); місця роботи, навчання, несення служби. Час вчинення кримінального правопорушення у різного роду домоволодіннях не має чіткої характеристики, оскільки зазвичай обирається злочинцем довільно (с. 79, 84-85).

Як позитив слід відмітити те, що при висвітленні проблем розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв, дослідженні елементів криміналістичної характеристики цього злочину здобувач співвідносить та аналізує відповідні положення з нормами законопроекту «Про обіг цивільної вогнепальної зброї та бойових припасів до неї» реєстр. № 4335 від 06.11.2020 р., висловлюючи при цьому власні критичні міркування.

Розділ 2 «Організація початкового етапу розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв» присвячено дослідженню типових слідчих ситуацій та версій початкового етапу розслідування кримінальних правопорушень зазначеної категорії, розроблено рекомендації щодо підвищення якості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час досудового розслідування.

Аналіз кримінальних проваджень за ст. 263-1 КК України дав можливість автору виокремити типові слідчі версії початкового етапу, які мають бути перевірені під час розслідування, зокрема: про спосіб учинення кримінального правопорушення; про особу злочинця; про наявність спільників; про вчинення інших кримінальних правопорушень, зокрема шляхом використання виявлених предметів озброєння та ін. (с. 91-97, 115). Наголошено, що для вирішення виокремлених вихідних слідчих ситуацій на початковому етапі розслідування необхідне висунення типових версій, дотримання алгоритму дій суб'єкта

доказування щодо комплексу слідчих (розшукових) дій, ОРЗ, тактичних операцій та комбінацій, заходів забезпечення кримінального провадження (с. 98-100, 115).

Заслужують на схвалення запропоновані С. А. Перетятком напрями розвитку узгодженої взаємодії слідчих, працівників оперативних підрозділів та спеціалістів – фахівців у сфері балістики, вибухотехніки, а в окремих випадках – інженерів комп'ютерних технологій, технологій електров'язку, під час проведення огляду комп'ютерного обладнання, обшуку та інших слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні за ст. 263-1 КК України (с. 105-116). Констатую, що загальні положення про форми взаємодії під час розслідування кримінальних правопорушень набувають подальшого розвитку, у тому числі й при дослідженні форм взаємодії різних суб'єктів розслідування, що свого часу досліджувалося С. В. Бондарем, М. В. Борисенком, І. М. Єфіменком, В. І. Жуковою, І. В. Озерським, В. А. Онисьєвим, А. О. Чичиркіним, О. М. Шрамком (представниками криміналістичної наукової школи Національної академії внутрішніх справ) та іншими науковцями. Запропонована автором деталізація форм взаємодії спрямована на покращення результативності спільних зусиль слідчого, оперативного працівника, спеціаліста, судового експерта, дізнавача, уповноважених осіб ДПС, СБУ та інших суб'єктів щодо розслідування злочину, передбаченого ст. 263-1 КК України.

У розділі 3 «Проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв» досліджуються питання організаційно-тактичних та процесуальних особливостей проведення типових слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях зазначеної категорії.

Автор проаналізував огляд місця події, предметів, механізмів, пристосувань, речей, документів, інших об'єктів та слідів, пов'язаних з учиненням дій, пов'язаних з незаконним обігом предметів озброєння. На підставі узагальнення емпіричних даних встановив, що у цих кримінальних провадженнях огляду

піддавались такі типові місця: місце затримання особи (29 %); місце виявлення предметів озброєння (21 %); місце зберігання предметів озброєння (28 %); місце виготовлення, переробки або ремонту предметів озброєння (15 %); місце збуту (13 %); інші місця (4 %). При цьому автор наводить обґрунтовану критику, що на практиці мають місце випадки невжиття заходів своєчасного вилучення одягу підозрюваних і змивів з їх рук для дослідження на предмет виявлення мастила, слідів пострілу з метою проведення експертиз, подекуди не вживаються заходи для збереження слідів рук і біологічних об'єктів, що дозволяють ідентифікувати особу. А також в 61 % випадків огляд (або обшук) проводилися без залучення відповідного спеціаліста, в 32 % випадків у протоколах недостатньо чітко зазначались особливі характеристики виявленої зброї, вибухових пристроїв та боєприпасів щодо предметів навколишньої обстановки, в 33 % випадків предмети озброєння упаковувалися неналежним чином, з небезпекою пошкодження чи втрати слідів (с. 127, 128).

Перетятком С.А. визначено типові об'єкти слідчого огляду у кримінальних провадженнях за ст. 263-1 КК України. Підкреслюється, що необхідною умовою огляду є спільна та узгоджена взаємодія слідчих, працівників оперативних підрозділів та спеціалістів (с. 123, 129, 133, 178-179).

Дисертантом наведено аргументи, що з міркувань забезпечення безпеки свідка доцільним є проведення його допиту під час досудового розслідування в судовому засіданні. Якщо одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб може зашкодити інтересам розслідування, протиріччя слід усунути іншими тактичними засобами, зокрема шляхом проведення додаткових допитів, пред'явлення речових доказів і документів тощо (с. 141, 179).

На підставі вивчення кримінальних проваджень за ст. 263-1 КК України зроблено висновок про доцільність ширшого використання можливостей комплексної експертизи зброї та мистецтвознавчої, одорологічної, фоноскопичної, а також комп'ютерно-технічної експертизи з метою ідентифікації особи на основі дослідження інформації, яка міститься на цифрових носіях інформації (комп'ютерах, гаджетах, мобільних телефонах, смартфонах та ін.) та у «хмарних»

сховищах (с. 112, 163, 180).

Важливим, на думку опонента, є глибокий науковий аналіз й інших способів збирання та перевірки доказів, слідчих дій – освідчування, пред'явлення для впізнання, слідчого експерименту, доцільність і тактика, яких, на переконання дисертанта, залежить від місця вчинення кримінального правопорушення чи виявлення предмету озброєння, слідчої ситуації (конфліктна / неконфліктна), відомостей про предмети озброєння, приміщення, де їх виявлено, або здійснювалось їх виготовлення, переробка, ремонт, інших фактичних даних, які викликали необхідність застосування відповідного способу отримання та перевірки доказів (с. 167-181).

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Перетятка С.А. щодо криміналістичних та кримінальних процесуальних аспектів розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263¹ КК України, рекомендується для використання у правозастосовній практиці, діяльності закладів вищої освіти, в науково-дослідницьких розробках наукових установ, дослідниками при написанні статей та монографій, плануванні досліджень з даного напрямку.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача.

Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Перетятка С.А., необхідно звернути увагу на деякі положення, що могли б слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. Практичне значення одержаних результатів дисертації, як зазначено на с. 24, полягає в тому, що «сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки і пропозиції впроваджено й використовуються в практичній діяльності слідчих підрозділів НП України – як рекомендації та пропозиції, що спрямовані на підвищення ефективності розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії (акт впровадження СВ Шевченківського УП ГУНП у місті Києві від 30.11.2023) та освітньому процесі...». Вважаю, що за змістом отриманих результатів здобувач міг значно розширити впровадження результатів

своєї дисертаційної праці – й на інші регіони держави або апробувати власні здобутки на рівні Головного слідчого управління Національної поліції України. Це побажання стосується й пропозиції Перетятка С. А. щодо законодавчого визначення у диспозиції ст. 263-1 КК України відповідальності за вчинення такого способу вчинення зазначеного кримінального правопорушення, як перероблення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв; наділення слідчого правом приймати рішення про проведення освідування в порядку ст. 241 КПК України, які, на жаль, не знайшли свого відображення у виді Акту впровадження або вмотивованого листа Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності. Це могло б лише прикрасити дисертаційну працю у виді відповідних додатків.

2. Автор провів опитування 205 слідчих та оперативних співробітників Національної поліції, прокурорів (географія опитування – Волинська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Харківська, Хмельницька, Чернівецька області) (с. 21). Водночас, бажано було б до географії опитування додати регіони, де потенційно існує значна кількість кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України, – Сумська, Чернігівська, Київська, Запорізька, Дніпропетровська, Одеська та інші області. Це пов'язано з наявністю таких чинників, як: набуття особливої важливості боротьби зі злочинністю в умовах війни; значне збільшення обсягу незаконного обігу предметів озброєння; латентність зазначених кримінальних правопорушень; необхідність посилення профілактичної сутності криміналістичної діяльності. Тим паче на с. 78 С. А. Перетятко зазначає, що найбільшу кількість кримінальних правопорушень, передбачених ст. 263-1 КК України, виявлено у великих містах і промислових центрах, а також у містах, які знаходяться неподалік від зони активних воєнних дій (насамперед, у Києві, Харкові, Запоріжжі, Одесі, Дніпрі, Кривому Розі).

3. Положення рубрики «набуло подальшого розвитку» занадто розлогі, та деякі з них, на мою думку, за своїм викладом не відображають наукову новизну (наприклад, перша теза на с. 23 про етапи способів вчинення кримінальних правопорушень цієї категорії; остання теза на с. 24 про організаційно-тактичні

підходи до проведення обшуку, зокрема оперативність, попередній огляд прилеглої території, забезпечення пропускнуго режиму та безпеки, застосування тактичних прийомів).

4. При дослідженні слідової картини кримінального правопорушення, передбаченого ст. 263-1 КК України, автор характеризує типові сліди на предметах злочинного посягання, на місці незаконного виготовлення, переробки чи ремонту, за місцем проживання та наводить їх класифікацію, до якої цілком слушно включає електронні відображення. Водночас в інших підрозділах дисертації, наприклад «2.2. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами», «3.1. Слідчий огляд», «3.3. Призначення та проведення експертизи», бажано більш детально розкрити діяльність уповноважених суб'єктів із збирання, дослідження і використання електронних (цифрових) доказів у кримінальному провадженні.

5. На с. 119 зазначено про таку слідчу (розшукову) дію як огляд (ст. 237 КПК України), водночас не зазначено про такий його вид як огляд комп'ютерних даних, що є важливим з урахуванням необхідності збирання електронних (цифрових) слідів при проведенні огляду місця події щодо незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв.

6. Є окремі побажання щодо оформлення Списку використаних джерел (с. 188–219). Джерело за номером 63 – неправильно зазначено загальну кількість сторінок – потрібно 1040 с. (Гросс Г. Руководство для судебных следователей как система криминалистики, 1908. 49 с.). Джерело № 190 – Про затвердження Інструкції про порядок залучення працівників органів досудового розслідування поліції та Експертної служби Міністерства внутрішніх справ України як спеціалістів для участі в проведенні огляду місця події : наказ МВС України від 5 листоп. 2016 р. № 1339. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1392-15#Text>. Правильно: наказ МВС України від 3 листоп. 2015 р. Джерело № 193 – Про затвердження Настанови з організації діяльності кінологічних підрозділів органів

внутрішніх справ України : наказ МВС України від 19 лип. 2012 р. № 640. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MVS380>. Ця настанова втратила чинність. Нині діє Інструкція з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України, затверджена наказом МВС від 01.11.2016 № 1145. Крім цього, Список використаних джерел потребує доповнення списком публікацій здобувача, який зазначений в анотації дисертації (у відповідному списку дисертації зазначена лише одна стаття Перетятка С.А., джерело № 221).

Висловлені зауваження носять переважно уточнюючий характер і не впливають на загальну позитивну оцінку виконаного дослідження. Вони переслідують мету запросити автора до наукової дискусії та врахувати зазначені зауваження у подальшій науковій розробці проблематики дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій, фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертаційна робота Перетятка С.А. є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

1. Дисертаційна робота Перетятка Сергія Анатолійовича на тему «Розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. У ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні досліджуваних проблем.

2. Дисертація Перетятка Сергія Анатолійовича на тему «Розслідування незаконного виготовлення, переробки чи ремонту вогнепальної зброї або фальсифікації, незаконного видалення чи зміни її маркування, або незаконного виготовлення бойових припасів, вибухових речовин чи вибухових пристроїв» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значимістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081

«Право» та вимогам «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 р. № 261 (із змінами і доповненнями), наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (із змінами і доповненнями) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами і доповненнями), а її автор – Перетятко Сергій Анатолійович, на підставі публічного захисту, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії з
проблем криміналістичного забезпечення
та судової експертології навчально-наукового
інституту №2 Національної академії
внутрішніх справ
доктор юридичних наук,
професор**

Володимир ЮСУПОВ

15.01.2024

Підпис проф. В.Юсупова завірило

С. Чернявський